

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης Ευτέρπη Θεοδώρου Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης
Ιωάννης Παναγάκος Αδαμαντία Σπανακά

Γ' Δημοτικού

Μαθηματικά

της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών
α' τεύχος

Μαθηματικά Γ' Δημοτικού

Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών

α' τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Ευτέρπη Θεοδώρου, Εκπαιδευτικός
Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Ιωάννης Παναγάκος, Σχολικός Σύμβουλος
Αδαμαντία Σπανακά, Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ευγένιος Αυγερινός, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου
Βαρβάρα Γεωργιάδου Καμπουρίδη, Σχολική Σύμβουλος
Πέτρος Χαβιάρης, Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Κωνσταντίνος Αρώνης, Σκιτσογράφος-Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Αλέξανδρος Νικολαΐδης, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Γεώργιος Τύπας, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Όπυ Ζούνη, Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Στη συγγραφή του πρώτου μέρους (1/3) έλαβε μέρος και ο **Ιωάννης Θωίδης**, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1. / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Χαράλαμπος Λεμονίδης Ευτέρπη Θεοδώρου Κωνσταντίνος Νικολαντωνάκης
Ιωάννης Παναγάκος Αδαμαντία Σπανακά

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε.

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Μαθηματικά Γ' Δημοτικού

Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής

Τετράδιο Εργασιών

α' τεύχος

Δομή του βιβλίου

Χρωματικά σύμβολα

Κάθε κεφάλαιο, ανάλογα με τη θεματική περιοχή στην οποία αναφέρεται, έχει ένα χρώμα. Οι περιοχές είναι:

- αριθμοί
- πράξεις
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- προβλήματα
- ◆ Επανάληψη

Σύμβολο - κλειδί για το είδος της εργασίας που ακολουθεί *

Αριθμός κεφαλαίου

Τίτλος κεφαλαίου

49

Μέτρηση του χρόνου

Ενώνω με μια γραμμή τα ρολόγια με την

8:25

20:00

Εικονίδια (σύμβολα - κλειδιά)

Στην πάνω αριστερή γωνία κάθε δραστηριότητας υπάρχει ένα από τα παρακάτω σύμβολα:

Ο Πυθαγόρας που σκέφτεται - Σύμβολο σκέψης: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες νοερών υπολογισμών.

Η μέλισσα - Σύμβολο εργατικότητας: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες εφαρμογής και εμπέδωσης.

Ο σκύλος ικνηλάτης - Σύμβολο ανακάλυψης: Εμφανίζεται στις δραστηριότητες που εισάγουν τους μαθητές στη νέα γνώση.

Ο ελέφαντας - Σύμβολο μνήμης: Εμφανίζεται στις δραστηριότητες επανάληψης.

Ομάδα μαθητών - Σύμβολο ομαδικότητας: Εμφανίζεται σε δραστηριότητες που μπορούν να γίνουν σε ομάδες.

Πόσες Κυριακές έ
ημερολόγιο που β

Ποια μέρα είναι η

Ποια μέρα είναι 30

Ο γιατρός είπε στην κυρία Ντίνα να παίρ
Η κυρία Ντίνα πήρε το πρώτο στις 8:15 τα
στα ρολόγια πότε θα πάρει τα επόμενα δ

8:15

16

Αριθμός σελίδας

Δομή του βιβλίου

Αριθμός δραστηριότητας

ΕΝΟΤΗΤΑ 8η

νου

1

ώρα που δείχνουν.

2

χει ο Ιανουάριος στο
ιλέπεις;

Πρωτοχρονιά;

0 Ιανουαρίου;

3

ονει το χάπι της κάθε 8 ώρες.
ο πρωί. Βρίσκω και συμπληρώνω
ύο χάπια.

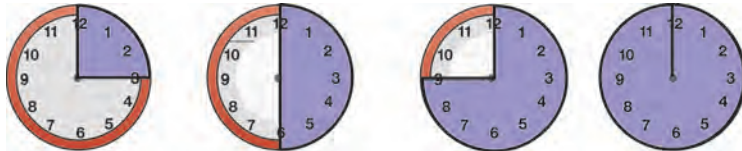
4

Κάνω τις διαιρέσεις.

5

Γράφω με κλάσμα τι μέρος του ρολογιού καλύπτει ο δείκτης, όταν κινείται:

Από το 12 στο 3

Από το 12 στο 6

Από το 12 στο 9

Από το 12 στο 12

6

Βρες στο φετινό ημερολόγιο τις παρακάτω πληροφορίες:

Ημερολόγιο 20__

Έχω γενέθλια στις.....

Η γιορτή μου είναι στις.....

Τα Χριστούγεννα είναι στις.....

Η Πρωτομαγιά πέφτει ημέρα.....

Η 25η Μαρτίου πέφτει ημέρα.....

Η 28η Οκτωβρίου πέφτει ημέρα.....

Τι μέρα είναι στις 19 Αυγούστου;

Είναι.....

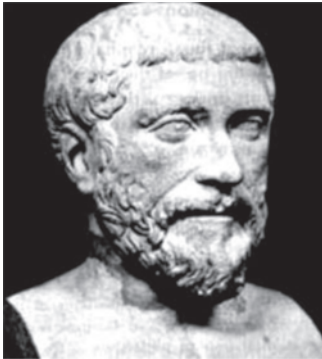
1. Προτείνουμε διαιρέσεις με υπόλοιπο όπως: 17:3, 54:10, 26:5, κτλ.

17

Σημείωση για τον δάσκαλο στους νοερούς υπολογισμούς

Οι ήρωες του βιβλίου

Πυθαγόρας ο Σάμιος (περίπου 600 π.Χ.)

Ο Πυθαγόρας ήταν ένας σπουδαίος μαθηματικός της αρχαιότητας που γεννήθηκε στη Σάμο. Ίδρυσε μια σχολή, τους Πυθαγόρειους, οι οποίοι μελετούσαν τη φιλοσοφία, τα μαθηματικά και τις επιστήμες. Είχε δάσκαλους μεγάλους σοφούς της αρχαιότητας και ταξίδεψε στην Ασία και την Αίγυπτο όπου μελέτησε την αιγυπτιακή φιλοσοφία, τα μαθηματικά, την αστρονομία και την ιατρική.

Ο Πυθαγόρας έμεινε γνωστός ως ο άνθρωπος που έβλεπε παντού αριθμούς.

Ο Πυθαγόρας

Η Κορίνα

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Υπατία η Αλεξανδρινή (370-415 μ.Χ.)

Η Υπατία ήταν η πρώτη γυναίκα μαθηματικός στην Ιστορία και γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια.

Ήταν κόρη του φιλόσοφου Θέωνα, διευθυντή του Πανεπιστημίου της Αλεξάνδρειας. Γι' αυτό τον λόγο είχε την τύχη να αποκτήσει μια σπάνια μόρφωση σε μια εποχή που η θέση της γυναίκας στην κοινωνία ήταν πολύ διαφορετική από ό,τι σήμερα. Συνέχισε τις σπουδές της στην Αθήνα και στη Ρώμη εντυπωσιάζοντας όσους τη συναναστρέφονταν με το πνεύμα, τη σεμνότητα, την ομορφιά και την ευγλωττία της. Επιστρέφοντας στην Αλεξάνδρεια πολύ σύντομα αναδείχθηκε σε μεγάλη δασκάλα της φιλοσοφίας και των μαθηματικών.

Η Υπατία

Η Χαρά

Ο Γιώργος

Περιεχόμενα

Η Κορίνα

Ο Γιώργος

Η Χαρά

Η Υπατία

Ο Πυθαγόρας

Περιεχόμενα

Χρωματικά σύμβολα

- αριθμοί
- πράξεις
- ◆ Επανάληψη
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- προβλήματα

Δομή του βιβλίου 4-5

Οι ήρωες του βιβλίου 6-7

Περιεχόμενα 8-9

Α' Περίοδος

- Αριθμοί:** Αριθμοί μέχρι το 3.000.
Πράξεις: Νοερές πράξεις. Πρόσθεση και αφαίρεση τετραψήφων αριθμών. Επανάληψη προπαίδειας και πολλαπλασιασμοί διψήφιου αριθμού με μονοψήφιο. Διαιρέσεις.
Γεωμετρία: Αναγνώριση και ονοματολογία διδιάστατων και τριδιάστατων σχημάτων. Στερεά σώματα, αναπτύγματα. Χαράξεις με διαβήτη και χάρακα. Ορθές γωνίες.
Μετρήσεις: Μέτρηση μηκών με εκατοστά και χιλιοστά. Χρήμα: ποσά με τριψήφιους αριθμούς.

Ενότητα 1: Αριθμοί μέχρι το 1.000 - Οι τέσσερις πράξεις - Γεωμετρικά σχήματα

1	Κεφάλαιο 1°: Αριθμοί μέχρι το 1.000	10-11
2	Κεφάλαιο 2°: Προσθέσεις διψήφων και τριψήφων αριθμών	12-13
3	Κεφάλαιο 3°: Γεωμετρικά σχήματα και στερεά σώματα	14-15
4	Κεφάλαιο 4°: Πολλαπλασιασμός, προπαίδια (I)	16-17
5	Κεφάλαιο 5°: Πολλαπλασιασμός, προπαίδια (II)	18-19
6	Κεφάλαιο 6°: Πολλαπλασιασμός και διαίρεση	20-21
7	Κεφάλαιο 7°: Επαναληπτικό μάθημα	22-23

Ενότητα 2: Μετρήσεις μήκους - Πράξεις αφαίρεσης και πολλαπλασιασμού - Στερεά σώματα

8	Κεφάλαιο 8°: Μέτρηση μηκών με εκατοστά και χιλιοστά	24-25
9	Κεφάλαιο 9°: Στερεά σώματα - αναπτύγματα	26-27
10	Κεφάλαιο 10°: Αφαιρέσεις διψήφων και τριψήφων αριθμών	28-29
11	Κεφάλαιο 11°: Πολλαπλασιασμοί διψήφιου με μονοψήφιο αριθμό	30-31
12	Κεφάλαιο 12°: Προβλήματα	32-33
13	Κεφάλαιο 13°: Επαναληπτικό μάθημα	34-35

1

Αριθμοί μέχρι το 1.000

Γράφω τους αριθμούς.

1

Six empty rounded rectangular boxes for writing numbers, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

Γράφω τους παρακάτω αριθμούς με ψηφία.

2

Ογδόντα επτά

Πεντακόσια τρία

Ενενηντα έξι

Εφτακόσια εξήντα εννιά

Διακόσια σαράντα τρία

Οχτακόσια ογδόντα οχτώ

Γράφω τους παρακάτω αριθμούς με λέξεις.

44 :

505 :

91 :

678 :

450 :

937 :

Βρίσκω και συμπληρώνω τα παρακάτω κενά:

3

368 είναι Εκατοντάδες, Δεκάδες και Μονάδες

368 είναι Δεκάδες και Μονάδες

504 είναι Εκατοντάδες, Δεκάδες και Μονάδες

504 είναι Δεκάδες και Μονάδες

700 είναι Εκατοντάδες, Δεκάδες και Μονάδες

700 είναι Δεκάδες και Μονάδες

4

Μετρώ και γράφω τους αριθμούς από το 100 μέχρι το 1.000 ανά 100.

100

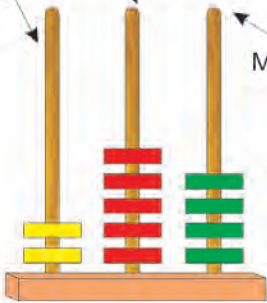
○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

5

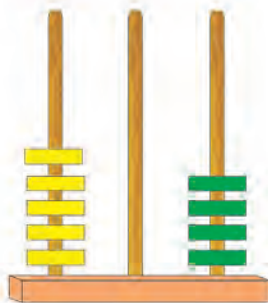

Γράφω τους αριθμούς που δείχνουν οι άβακες.

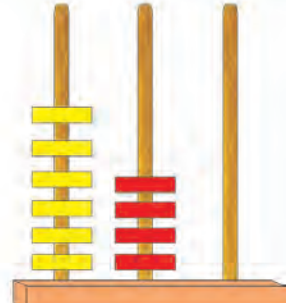
Εκατοντάδες Δεκάδες Μονάδες

□

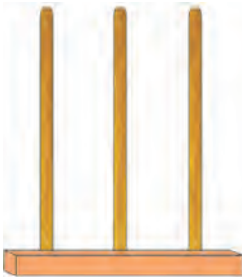

□

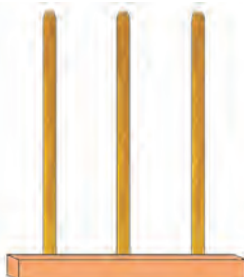

□

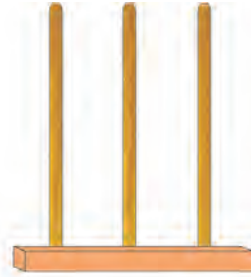
Σχηματίζω τους παρακάτω αριθμούς στους άβακες.

436

240

506

6

Βρίσκω και γράφω δίπλα σε κάθε αριθμό τον προηγούμενο και τον επόμενό του.

..... 359 600 899
 550 770 800

2

Προσθέσεις διψήφιων και τριψήφιων αριθμών

1

Κάνω τις προσθέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

2

Υπολογίζω στο περίπου με το μυαλό, όπως θα έκανα στην αγορά. Να τι θέλει να αγοράσει ο Βαγγέλης:

30 ευρώ

127 ευρώ

41 ευρώ

Έχω 200 ευρώ.
Θα μου φτάσουν;

Δικαιολογώ την απάντησή μου.

3

Υπολογίζω και γράφω το αποτέλεσμα.

$$34 + 23 = \dots$$

$$43 + 27 = \dots$$

$$6 + 24 + 30 = \dots$$

$$45 + 5 + 34 = \dots$$

$$34 + 6 + 20 = \dots$$

$$40 + 35 + 5 = \dots$$

$$25 + 40 + 5 = \dots$$

$$52 + 18 + 7 = \dots$$

4

Πόσα ευρώ είναι όλα τα χαρτονομίσματα μαζί;

Είναι Ευρώ.

Είναι Ευρώ.

5

Κάνω τις προσθέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

Six empty rounded rectangular boxes for writing answers.

6

Κάνω τις προσθέσεις. Γράφω τα κρατούμενα όπου υπάρχουν.

$$\begin{array}{r} 37 \\ + 23 \\ \hline \square \square \end{array}$$

Carry marks: 1 (above 7), 1 (above 3), with an arrow pointing from the top 1 to the top 3.

$$\begin{array}{r} 52 \\ + 37 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 39 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ + 48 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 62 \\ + 37 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 89 \\ + 13 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ + 45 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 56 \\ + 24 \\ \hline \square \square \end{array}$$

7

Υπολογίζω και γράφω το αποτέλεσμα.

$300 + 400 = \dots$

$53 + 37 = \dots$

$500 + 300 = \dots$

$45 + 35 = \dots$

$65 + 42 = \dots$

$52 + 8 + 30 = \dots$

$200 + 600 = \dots$

$600 + 400 = \dots$

$68 + 35 = \dots$

$74 + 56 = \dots$

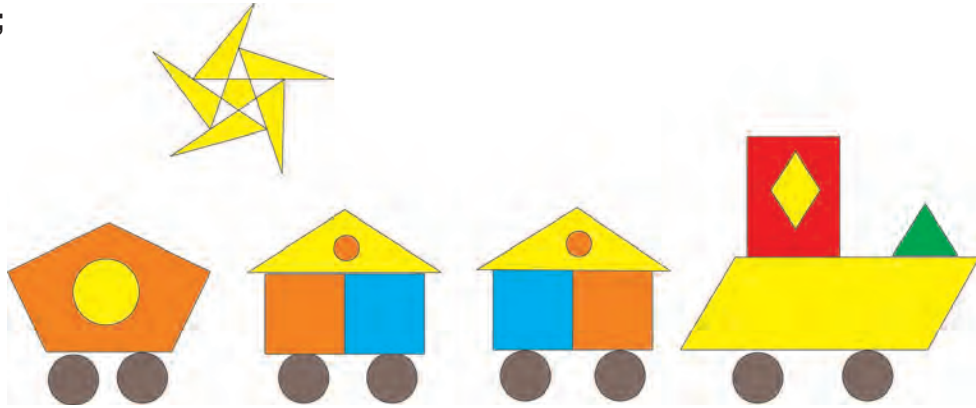
3

Γεωμετρικά σχήματα και στερεά σώματα

1

Παρατηρήστε προσεχτικά την παρακάτω εικόνα και πείτε ποια σχήματα μπορείτε να ξεχωρίσετε. Πόσα σχήματα μπορείτε να εντοπίσετε από κάθε είδος;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2

Αντιγράψτε σε χαρτί αυτά τα δύο τρίγωνα και κόψτε τα. Πόσα σχήματα μπορείτε να δημιουργήσετε, συνδυάζοντάς τα;

.....

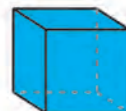
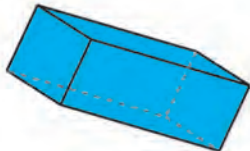
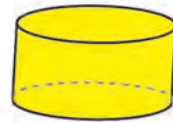
.....

.....

3

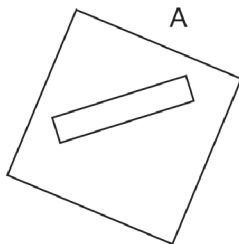
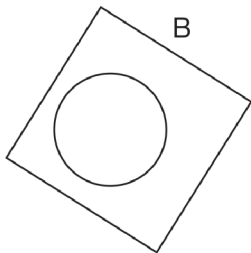
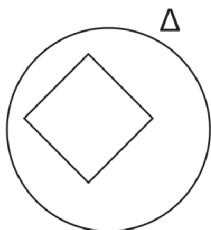
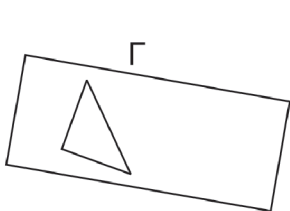
Κάτω από κάθε στερεό, γράψε το όνομά του.

4

Βρες και γράψε το γράμμα του κάθε σχήματος που αντιστοιχεί στην παρακάτω περιγραφή.

Ένα τρίγωνο μέσα σε ορθογώνιο

Ένα τετράγωνο μέσα σε κύκλο

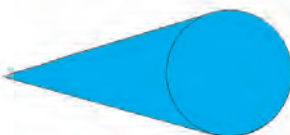
Ένας κύκλος μέσα σε τετράγωνο

Ένα ορθογώνιο μέσα σε τετράγωνο

5

Πώς θα κινηθούν περίπου η σφαίρα, ο κύλινδρος και ο κώνος, αν τα σπρώξουμε; Πρώτα φαντάζεσαι και προβλέπεις με το μυαλό σου, και μετά δοκιμάζουμε όλοι μαζί στην τάξη.

4

Πολλαπλασιασμός, προπαίδια (I)

1

Βρίσκω και γράφω τα γινόμενα.

2

Πόσα λεπτά είναι όλα μαζί;

Όλα μαζί είναι λεπτά.

Πόσα ευρώ είναι όλα μαζί;

Όλα μαζί είναι ευρώ.

3

Σε ένα αγώνισμα κωπηλασίας υπάρχουν τρεις κωπηλάτες σε κάθε βάρκα.

Πόσοι κωπηλάτες υπάρχουν σε 6 βάρκες; Υπάρχουν κωπηλάτες.

Δηλαδή x =

Πόσοι κωπηλάτες υπάρχουν σε 9 βάρκες; Υπάρχουν κωπηλάτες.

Δηλαδή x =

4

Βρίσκω και γράφω τα γινόμενα.

Six empty rounded rectangular boxes for writing multiplication results, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

Σε έναν αγώνα μπάσκετ ένας παίχτης πέτυχε 4 τρίποντα.

Πόσους πόντους πέτυχε με τα 4 τρίποντα;

Πέτυχε πόντους.

Ένας παίχτης της αντίπαλης ομάδας πέτυχε 8 τρίποντα.

Πόσους πόντους πέτυχε με τα 8 τρίποντα;

Πέτυχε πόντους.

6

Πόσες πλευρές έχει ένα τετράγωνο;

Έχει πλευρές.

Πόσες πλευρές έχουν τα 3 τετράγωνα;

Έχουν πλευρές.

Πόσες πλευρές έχουν τα 7 τετράγωνα;

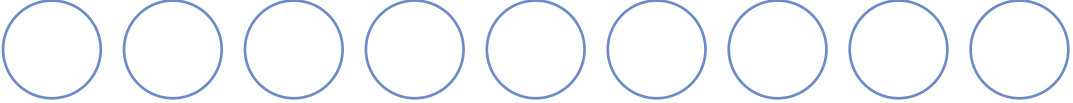
Έχουν πλευρές.

1

Απαγγέλλω την προπαίδια του 6 και του 7.

6

2

Υπολογίζω τα γινόμενα και βρίσκω τον κανόνα.

$$5 \times 6 = \dots\dots\dots$$

$$3 \times 6 = \dots\dots\dots$$

$$10 \times 6 = \dots\dots\dots$$

$$6 \times 6 = \dots\dots\dots$$

$$5 \times 7 = \dots\dots\dots$$

$$3 \times 7 = \dots\dots\dots$$

$$10 \times 7 = \dots\dots\dots$$

$$6 \times 7 = \dots\dots\dots$$

3

Σε μια βάφτιση μοιράζουν μπομπονιέρες κάθε μια από τις οποίες έχει 7 κουφέτα.

- Πόσα κουφέτα έχουν οι 3 μπομπονιέρες;

Έχουν κουφέτα.

- Πόσα κουφέτα έχουν οι 7 μπομπονιέρες;

Έχουν κουφέτα.

- Πόσα κουφέτα έχουν οι 9 μπομπονιέρες;

Έχουν κουφέτα.

4

Βρίσκω και γράφω τα γινόμενα.

Six empty rounded rectangular boxes for writing multiplication results, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

Υπολογίζω τα γινόμενα και γράφω το αποτέλεσμα.

$2 \times 8 = \dots\dots\dots$

$4 \times 9 = \dots\dots\dots$

$3 \times 7 = \dots\dots\dots$

$3 \times 8 = \dots\dots\dots$

$4 \times 8 = \dots\dots\dots$

$10 \times 7 = \dots\dots\dots$

$9 \times 5 = \dots\dots\dots$

$11 \times 7 = \dots\dots\dots$

$11 \times 5 = \dots\dots\dots$

$11 \times 6 = \dots\dots\dots$

6

Σε κάθε βαγόνι του τρένου υπάρχουν 6 παράθυρα, 3 από τη μια πλευρά και 3 από την άλλη.

- Πόσα παράθυρα έχουν τα 3 βαγόνια;

Έχουν παράθυρα.

- Πόσα παράθυρα έχουν τα 5 βαγόνια;

Έχουν παράθυρα.

- Πόσα παράθυρα έχουν τα 7 βαγόνια;

Έχουν παράθυρα.

1

Κάνω τις διαιρέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

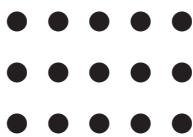
--	--	--	--	--	--

2

Οι οικογένειες των τεσσάρων πράξεων

Βρίσκω και υπολογίζω τις τέσσερις πράξεις.

$3 \times 5 = \square$

$5 \times 3 = \square$

$15 : 3 = \square$

$15 : 5 = \square$

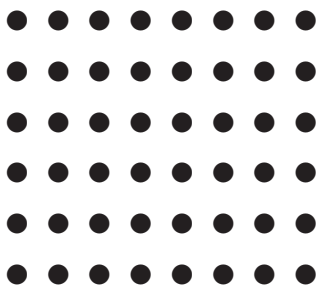

$4 \times 6 = \square$

$\square \times \square = \square$

$\square : \square = \square$

$\square : \square = \square$

$6 \times 8 = \square$

$\square \times \square = \square$

$\square : \square = \square$

$\square : \square = \square$

3

Κάνω τις πράξεις και γράφω το αποτέλεσμα.

$5 \times 8 = \dots\dots\dots$

$5 \times 9 = \dots\dots\dots$

$40 : 8 = \dots\dots\dots$

$6 \times 9 = \dots\dots\dots$

$10 \times 8 = \dots\dots\dots$

$54 : 9 = \dots\dots\dots$

$9 \times 8 = \dots\dots\dots$

$10 \times 9 = \dots\dots\dots$

$80 : 8 = \dots\dots\dots$

$11 \times 9 = \dots\dots\dots$

4

Βρίσκω τα γινόμενα και τα γράφω μέσα στα πλαίσια.

Six empty rounded rectangular boxes for writing answers, each with a different colored border: orange, green, purple, light green, yellow, and blue.

5

Ο Γιώργος έχει 27 αυτοκινητάκια. Τα μοιράζει εξίσου σε 3 κουτιά. Πόσα αυτοκινητάκια θα έχει το κάθε κουτί;

.....

Κάνε ένα σκίτσο, για να ελέγξεις την απάντησή σου.

An empty rectangular box for drawing a sketch to check the answer.

Η κυρία Άννα αγόρασε 4 ίδια φανελάκια και πλήρωσε συνολικά 32 ευρώ. Πόσο κάνει το κάθε φανελάκι;

.....

Κάνε ένα σκίτσο, για να ελέγξεις την απάντησή σου.

An empty rectangular box for drawing a sketch to check the answer.

6

Από πόσα τετραγωνάκια αποτελούνται οι φωτογραφίες του Έρκελ;

Η εικόνα της πάπιας αποτελείται από τετραγωνάκια.

Η εικόνα του ψαριού αποτελείται από τετραγωνάκια.

1

Βρίσκω τα γινόμενα και τα γράφω μέσα στα πλαίσια.

Six empty rounded rectangular boxes for writing answers.

2

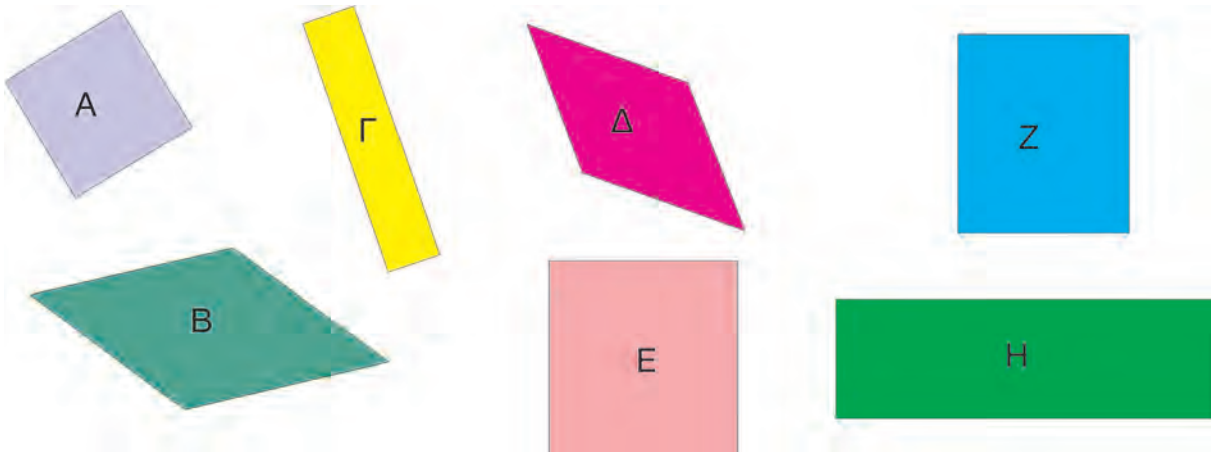
Υπολογίζω και γράφω το αποτέλεσμα.

$5 \times 8 = \dots\dots\dots$	$8 \times 8 = \dots\dots\dots$	$9 \times 9 = \dots\dots\dots$
$45 : 9 = \dots\dots\dots$	$8 \times 9 = \dots\dots\dots$	$6 \times 9 = \dots\dots\dots$
$10 \times 9 = \dots\dots\dots$	$72 : 9 = \dots\dots\dots$	$54 : 9 = \dots\dots\dots$
$6 \times 7 = \dots\dots\dots$	$10 \times 8 = \dots\dots\dots$	$7 \times 8 = \dots\dots\dots$
$6 \times 8 = \dots\dots\dots$	$11 \times 8 = \dots\dots\dots$	$7 \times 9 = \dots\dots\dots$

3

Παρατηρώ τα παρακάτω σχήματα και βρίσκω:

Ποια σχήματα είναι τετράγωνα;

Ποια σχήματα είναι ορθογώνια;

Ποια σχήματα είναι ρόμβοι;

4

Κάνω τις διαιρέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

5

Ζωγραφίζω όσο το δυνατόν λιγότερα νομίσματα που θα χρειαστώ, για να αγοράσω τα παρακάτω αντικείμενα.

6

Τοποθετώ τους αριθμούς κάθετα και υπολογίζω.

$$56 + 24 + 9$$

$$48 + 53 + 14$$

$$68 - 35$$

8

Μέτρηση μηκών με εκατοστά και χιλιοστά

1

Βρίσκω τα γινόμενα και τα γράφω μέσα στα πλαίσια.

--	--	--	--	--	--

2

Στην τάξη του Μιχάλη τα παιδιά μετράνε τα μολύβια τους. Στην αρχή τα βάζουν το ένα δίπλα στο άλλο και τα συγκρίνουν. Έπειτα τα μετρούν με τον χάρακα. Μπορείς να τα μετρήσεις κι εσύ με τον χάρακά σου;

Κωστής

Ηλιάννα

Μιχάλης

Μαρία

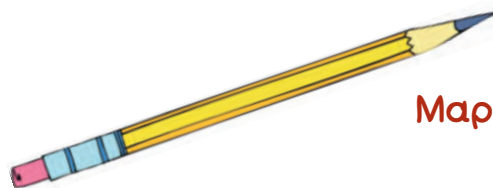
Κωστής

Μιχάλης

Ηλιάννα

Μαρία

Κωστής	
Ηλιάννα	
Μιχάλης	
Μαρία	

3

Παρατήρησε τις παρακάτω γραμμές. Ποια σου φαίνεται μεγαλύτερη; Ύστερα, μέτρα τες με τον χάρακα. Τι διαπιστώνεις;

.....

4

Για κάθε ψέμα που λέει ο Πινόκιο, η μύτη του μεγαλώνει 1 εκατοστό.
Πόσα ψέματα είπε;

Είπε ... ψέματα

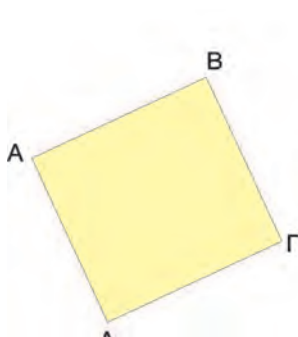

Είπε ... ψέματα

5

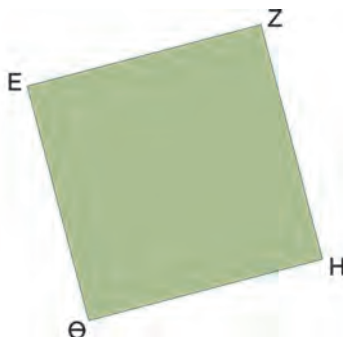

Αφού μετρήσεις προσεκτικά το μήκος των πλευρών στα παρακάτω ορθογώνια, σημείωσε ποια είναι τετράγωνα.

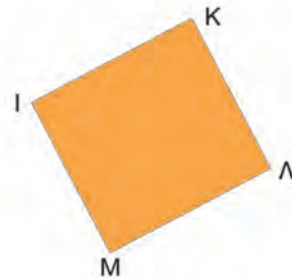
AB =χιλ.
BΓ =χιλ.
ΓΔ =χιλ.
ΔΑ =χιλ.

Είναι τετράγωνο.
 Δεν είναι τετράγωνο.

EZ =χιλ.
ZH =χιλ.
HΘ =χιλ.
ΘΕ =χιλ.

Είναι τετράγωνο.
 Δεν είναι τετράγωνο.

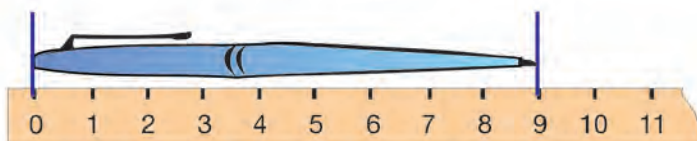
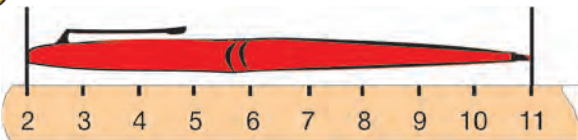
IK =χιλ.
KΛ =χιλ.
ΛM =χιλ.
MI =χιλ.

Είναι τετράγωνο.
 Δεν είναι τετράγωνο.

6

Ποιο στυλό είναι μεγαλύτερο;

Απάντηση:
.....
.....

9

Στερεά σώματα - Αναπτύγματα

1

Βρίσκω τα γινόμενα και τα γράφω μέσα στα πλαίσια.

.....

.....

.....

.....

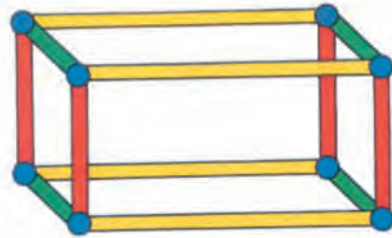
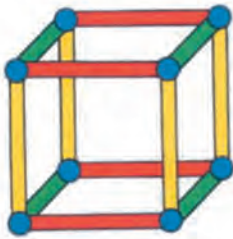
.....

.....

2

Οι παρακάτω σκελετοί ανήκουν σε δύο διαφορετικά στερεά σώματα. Μπορείς να βρεις ποια είναι αυτά; Δείξε τις κορυφές και τις ακμές τους.

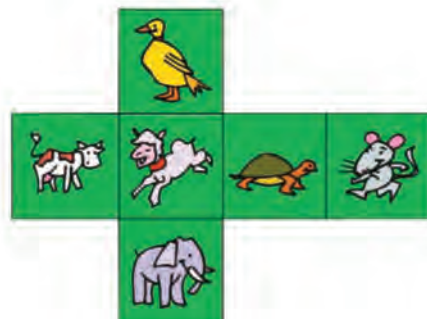
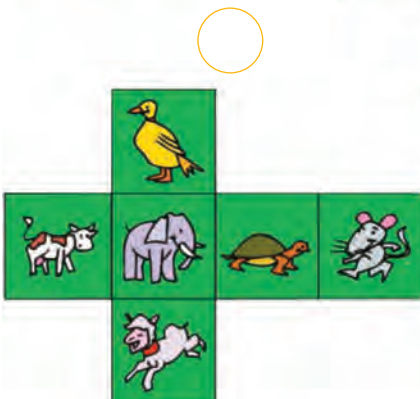
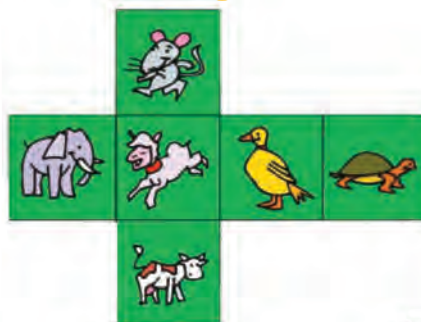
.....

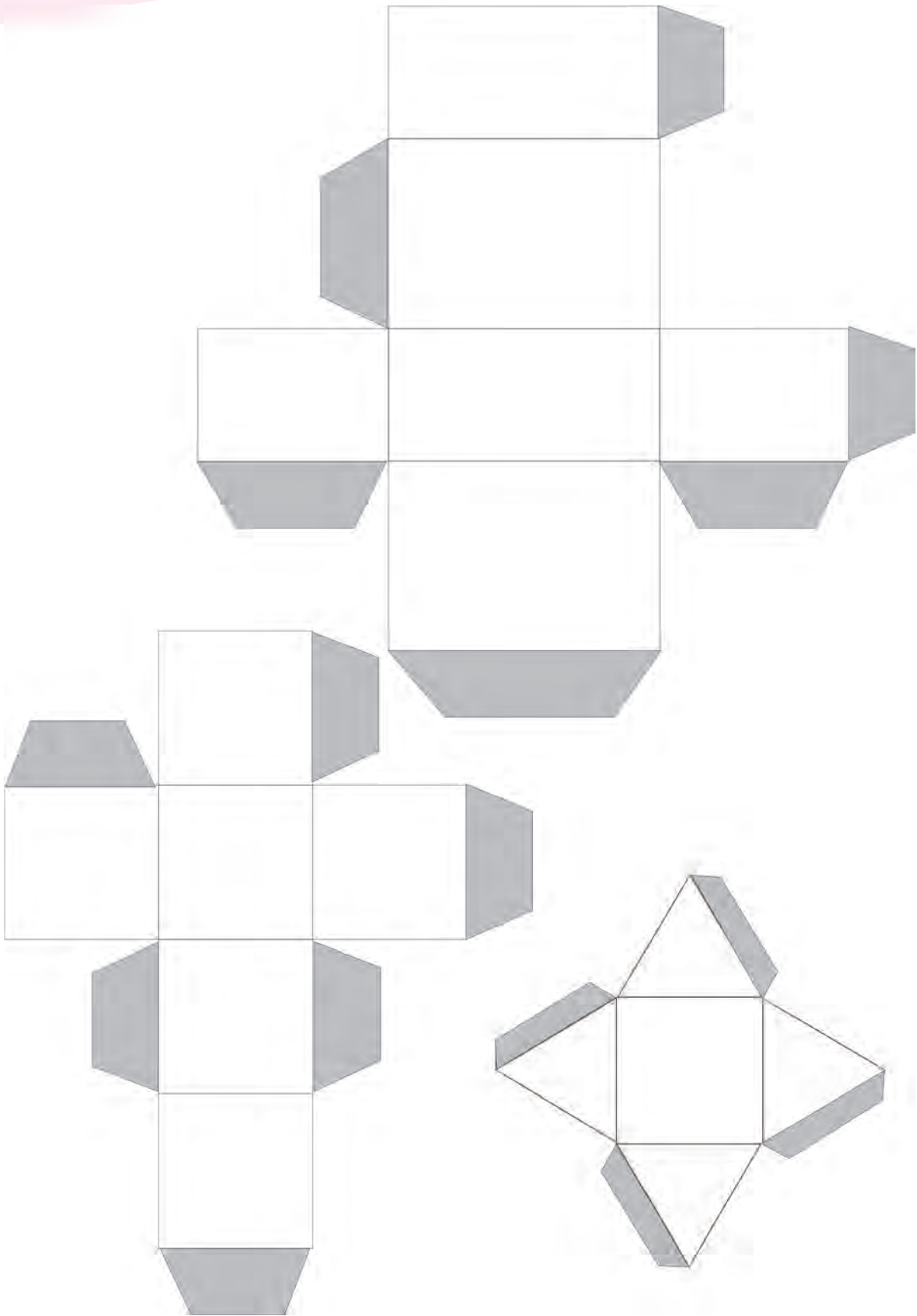
.....

3

Μόνο με ένα από τα παρακάτω αναπτύγματα μπορούμε να φτιάξουμε τον κύβο που βλέπεις. Ποιο; Βάλε ένα Χ.

1

Κάνω αφαιρέσεις με τριψήφιους αριθμούς.

--	--	--	--	--	--

2

Κάνω τις αφαιρέσεις. Συμπληρώνω τα κρατούμενα όπου υπάρχουν.

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 23 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 52 \\ - 3 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ - 39 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 48 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 68 \\ - 34 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 54 \\ - 26 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 73 \\ - 9 \\ \hline \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ - 56 \\ \hline \square \square \end{array}$$

3

Υπολογίζω και γράφω το αποτέλεσμα.

$800 - 500 = \dots$

$43 - 24 = \dots$

$63 - 23 = \dots$

$650 - 300 = \dots$

$45 - 30 = \dots$

$68 - 30 = \dots$

$65 - 32 = \dots$

$76 - 58 = \dots$

4

Κάνω τις αφαιρέσεις και γράφω το αποτέλεσμα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5

Διαβάζω τον τιμοκατάλογο και απαντώ στις ερωτήσεις.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΕΙΔΗ

Παπούτσια 35 ευρώ

Φόρμα 48 ευρώ

Μπάλα μπάσκετ 26 ευρώ

Μπαλάκι του τένις 9 ευρώ

Γυαλιά κολύμβησης 14 ευρώ

Καπέλο 12 ευρώ

Ποιο είδος στον κατάλογο είναι το πιο ακριβό;

.....

Πόσο πιο ακριβή είναι η φόρμα από τα παπούτσια;

.....

Πόσο πιο ακριβή είναι η μπάλα του μπάσκετ από το μπαλάκι του τένις;

.....

6

Μετρώ με τον χάρακα το ύψος και το μήκος της τσάντας μου.

Το **ύψος** της τσάντας μου είναι εκ.

το **μήκος** της τσάντας μου είναι εκ.

Σύγκρινε το ύψος με το μήκος της τσάντας σου. Τι παρατηρείς;

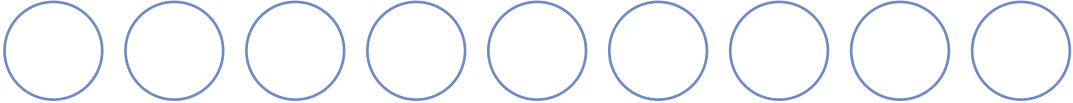
.....

1

Απαγγέλλω και γράφω την προπαίδια του 11.

11

2

Η μεσογειακή φώκια Μονάχους-Μονάχους γεννά ένα μικρό κάθε ένα ή δύο χρόνια. Αν σε μια ακτή της Αλοννήσου των Βόρειων Σποράδων γεννιούνται κάθε μήνα, τόσες μικρές φώκιες όσες δείχνει ο πίνακας, πόσες φώκιες γεννιούνται κάθε χρόνο;

Φώκιες που γεννιούνται κάθε μήνα	2	3	4	5	7	10
Φώκιες που γεννιούνται κάθε χρόνο						

3

Υπολογίζω και συμπληρώνω τα παρακάτω γινόμενα.

$$11 \times 8 = \dots\dots\dots$$

$$20 \times 2 = \dots\dots\dots$$

$$13 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$30 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$13 \times 4 = \dots\dots\dots$$

$$100 \times 6 = \dots\dots\dots$$

$$15 \times 2 = \dots\dots\dots$$

$$300 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$15 \times 3 = \dots\dots\dots$$

$$200 \times 4 = \dots\dots\dots$$

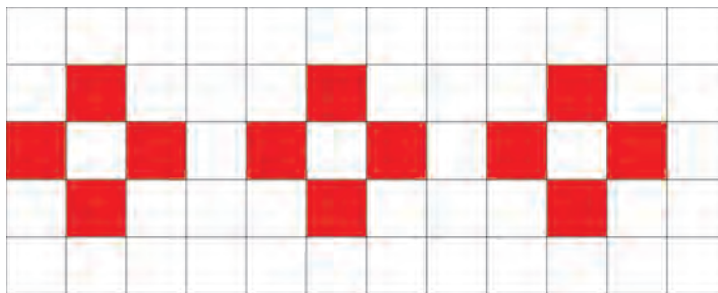
4

Βρίσκω τα γινόμενα και γράφω το αποτέλεσμα.

Six empty rounded rectangular boxes for writing answers, colored orange, green, purple, light green, yellow, and blue from left to right.

5

- Πόσα είναι όλα τα τετραγωνάκια στο μωσαϊκό;
.....
- Πόσα είναι τα κόκκινα τετραγωνάκια στο μωσαϊκό;
.....

6

Επιλέγω και κυκλώνω τη σωστή απάντηση.

$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 78 \quad 70 \quad 140$

$200 + 200 + 200 = 300 \quad 500 \quad 600$

$50 + 50 + 50 + 50 + 50 + 50 = 350 \quad 300 \quad 500$

$13 + 13 + 13 + 13 + 13 = 260 \quad 130 \quad 65$

$15 + 15 + 15 + 15 = 260 \quad 130 \quad 60$

1

Οι κάρτες

Η Άννα είπε στον Γιώργο: «Θα σου δώσω να κάνεις βόλτα με το ποδήλατό μου, αν μου δώσεις για κάθε γύρο 4 κάρτες». Ο Γιώργος δέχτηκε και έκανε 8 γύρους. Πόσες κάρτες θα δώσει ο Γιώργος στην Άννα;

Θα δώσει κάρτες.

2

Ο Πέτρος έχει 16 νομίσματα των 10 λεπτών. Θέλει να τα ανταλλάξει και να πάρει όσο το δυνατόν μεγαλύτερης αξίας και λιγότερα νομίσματα. Τι νομίσματα θα πάρει;

Ζωγραφίζω τα νομίσματα.

Οι πορτοκαλάδες

Είναι καλοκαίρι και ο ήλιος καίει. Ο Μάκης διψάει και πηγαίνει να αγοράσει πορτοκαλάδες. Πληρώνει 2 ευρώ για την πρώτη πορτοκαλάδα και 1 ευρώ για τις υπόλοιπες. Ο Μάκης μέχρι τις 2 η ώρα έχει πει 5 πορτοκαλάδες. Πόσα χρήματα θα πληρώσει συνολικά;

Μάκης

Ποτήρια πορτοκαλάδας	1	2	3	4	5
Χρήματα που πλήρωσε ο Μάκης	2 €				

1

Κάνω αφαιρέσεις με τριψήφιους αριθμούς.

.....

2

Υπολογίζω τα παρακάτω γινόμενα.

20 x 5 =

40 x 2 =

15 x 6 =

50 x 3 =

25 x 4 =

300 x 4 =

25 x 10 =

500 x 4 =

30 x 4 =

250 x 4 =

3

Υπολογίζω και βρίσκω τους αριθμούς όπως στο παράδειγμα.

$(5 \times 100) + (3 \times 10) + 8 = 500 + 30 + 8 = 538$

$(7 \times 100) + (5 \times 10) + 3 = \dots\dots\dots$

$(9 \times 10) + 7 = \dots\dots\dots$

$(6 \times 100) + 5 = \dots\dots\dots$

$(5 \times 100) + 50 = \dots\dots\dots$

$(7 \times 100) + 34 = \dots\dots\dots$

4

Βρίσκω και γράφω τον αριθμό.

○ ○ ○ ○ ○ ○

5

Υπολογίζουμε τις αφαιρέσεις γραπτά και νοερά.

Ο Πυθαγόρας γράφει την αφαίρεση κάθετα και υπολογίζει

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 34 \\ \hline \end{array}$$

Η Υπατία υπολογίζει με το μυαλό την αφαίρεση

Υπολόγισε μαζί με τον διπλανό σου τις παρακάτω αφαιρέσεις. Ο ένας θα υπολογίζει όπως ο Πυθαγόρας και ο άλλος όπως η Υπατία.

$57 - 25 =$

$84 - 40 =$

$35 - 29 =$

$68 - 34 =$

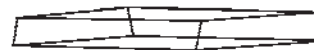
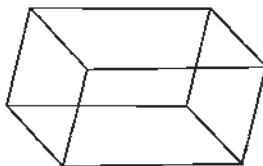
$96 - 36 =$

$64 - 58 =$

6

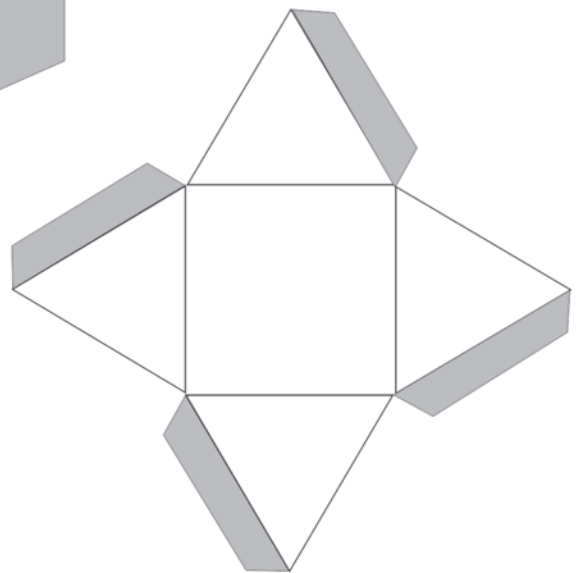
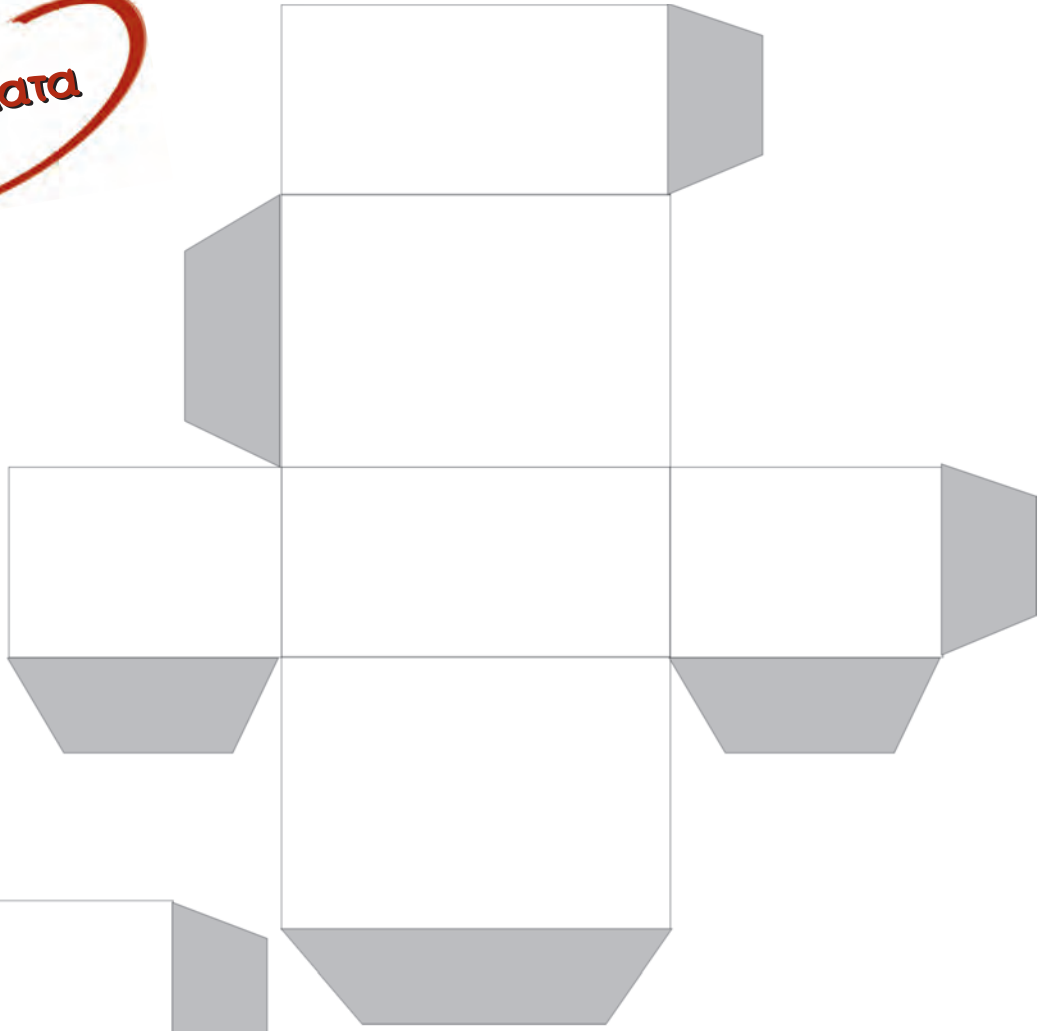
Παρακάτω βλέπεις μερικά στερεά ορθογώνια.

Βρες γύρω σου και σημείωσε αντικείμενα που μοιάζουν με στερεά ορθογώνια.

.....

Αναπτύγματα
στερεών

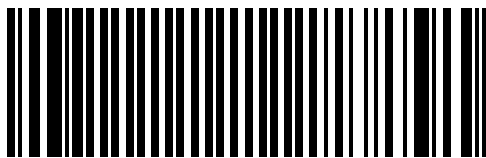

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0060
ISBN Set 978-960-06-2519-6
Τ.Α΄ 978-960-06-2520-2

(01) 000000 0 10 0060 3